

Till trafikutskottet

Trafikutskottet har genom beslut den 19 mars 1996 berett samtliga övriga utskott tillfälle att yttra sig över de förslag i proposition 1995/96:125 Åtgärder för att bredda och utveckla användningen av informationsteknik jämte motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Med anledning härav beslöt utrikesutskottet vid sammanträde den 28 mars att yttra sig till trafikutskottet. Utrikesutskottets yttrande begränsas till den del av propositionen som berör dess beredningsområde.

Propositionen

I propositionen redovisar regeringen förslag till mål för en övergripande nationell IT-strategi som pekar ut Sveriges fortsatta väg in i informations- och kunskapssamhället. Regeringen lämnar förslag till prioriterade statliga uppgifter – rättsordningen, utbildningen och samhällets informationsförsörjning – samt redovisar ett handlingsprogram för att bredda och utveckla användningen av informationsteknik.

Propositionen är en del i regeringens arbete med att främja tillväxt och sysselsättning. Regeringen vill därutöver värna grundläggande samhällsmål som demokrati och rättvisa genom målsättningen att alla medborgare skall kunna dra nytta av informationsteknikens möjligheter.

IT är ett samlingsbegrepp för olika tekniker som används för att skapa, lagra, bearbeta, överföra och presentera ljud, text och bild. IT gör denna hantering möjlig oberoende av mängden information och geografiska avstånd. Sammansmältningen av tele-, data- och mediaområdet har lett till att begreppet IT numera omfattar all datorbaserad hantering av information.

Informations- och kunskapssamhället är en vidareutveckling av industrisamhället där information och kunskap blir en allt viktigare resurs för att skapa nationellt välstånd.

I en alltmer uppdriven internationell konkurrens blir effektiv informationshantering och förmåga att förädla information till kunskap avgörande för den ekonomiska tillväxten, för tillgången till arbeten och för den allmänna utvecklingen av levnadsstandarden.

IT kan göra information och kunskap tillgänglig för individer och organisationer på ett generellt, kostnadseffektivt sätt.

EU:s arbete på IT-området har som övergripande mål att stödja framväxten av informationssamhället. Inriktningen av arbetet har konkretiserats i en rad dokument, bl.a. i ett White Paper från hösten 1993 (Growth, competitiveness, employment. The challenges and ways forward into the 21st century). År 1994 beslutade EU-kommissionen om en aktionsplan som berör samtliga EU-institutioner. En kommissionärsgrupp och en särskild organisation (Information Society Project Office) har inrättats för att samordna och följa upp arbetet.

Arbetet omfattar aktiviteter inom tre huvudområden:

- det legala ramverket inklusive avregleringen av telekommunikationsmarknaden,
- gemensamma nät, grundtjänster och användningsområden samt
- samhälleliga, sociala och kulturella frågor.

Motiven för EU:s engagemang på IT-området anges framför allt vara av näringspolitisk och handelspolitisk karaktär. Men även kulturfrågorna tillmäts en stor betydelse liksom möjligheterna att med hjälp av IT få den inre gemensamma marknaden att fungera. Omfattande resurser har avsatts till forskning och utveckling på IT-området. Ett av de större forskningsprogrammen avser s.k. telematik och syftar till att stödja nya IT-tillämpningar för t.ex. transporter, biblioteksverksamhet, forskarsamverkan, stöd till handikappade och äldre samt hälso- och sjukvård.

G7-länderna, dvs. Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Storbritannien, Tyskland och USA, har i samarbete med EU-kommissionen inlett ett arbete kring IT-frågorna och den globala informationsinfrastrukturen. G7-länderna och EU-kommissionen beslutade i februari 1995 om en gemensam policy och om pilotprojekt inom bl.a. standardisering, utbildning, elektronisk handel, biblioteksverksamhet samt hälso- och sjukvård.

Internationell samverkan

Det ligger i Sveriges intresse att de internationella kommunikationerna och informationsutbytet världen över underlättas. Utvecklingen på telekommunikationsområdet och IT-området i övrigt måste ske i harmoni med omvärlden och ett omfattande samarbete inom bl.a. EU är därför nödvändigt.

Enligt regeringens uppfattning har Sverige ett starkt nationellt intresse av att de internationella kommunikationssystemen utvecklas för att underlätta utbytet av idéer, varor och tjänster. Den kanske viktigaste grunden för denna hållning är vår förvisning om de fördelar som ett öppet samhälle har för fredens bevarande och för utvecklingen av demokratin. Att underlätta olika former av kommunikation och informationsutbyte också över gränserna blir en naturlig följd av denna inställning. För Sverige, vårt internationellt inriktade näringsliv och något perifera läge i förhållande till de stora marknaderna och knutpunkterna i världen, är också goda internationella kommunikationer ett centralt intresse.

Enligt utskottets mening är det ett starkt svenskt intresse att de internationella kommunikationerna och informationsutbytet underlättas. Utvecklingen på telekommunikationsområdet och IT-området i övrigt måste ske i harmoni med omvärlden. Samtidigt kan Sverige, genom EU och på egen hand, i internationella sammanhang lämna bidrag för att underlätta utbytet av idéer, varor och tjänster.

Utskottet finner mot denna bakgrund det angeläget att påpeka den roll som modern informationsteknik spelat för utvecklingen mot demokrati i vår omvärld. Det kan exempelvis nämnas att många bedömare anser att denna teknik var av avgörande betydelse för utvecklingen från diktatur till demokrati i många central- och östeuropeiska stater. Som illustration av teknikens betydelse kan också nämnas att den process som ledde till de baltiska staternas frigörelse från Sovjetunionen i vissa sammanhang betecknats som "faxarnas krig".

Teknikutvecklingen, främst vad avser datakommunikation och satellittelevisión, har verksamt bidragit till att tidigare slutna samhällen öppnats också på andra håll i världen och den har därmed förbättrat förutsättningarna för en utveckling i riktning mot demokrati. De beskrivna förhållandena gör det angeläget för Sverige, med vår traditionellt starka engagemang till stöd för de mänskliga rättigheterna, att i olika internationella fora söka främja utvecklingen av kommunikation och informationsutbyte baserad på ny teknik.

I propositionen framhåller regeringen IT-arbetets betydelse vad avser att främja tillväxt och utvecklingen. I en ökad internationell konkurrens blir effektiv informationshantering av allt större betydelse för ekonomisk tillväxt och för den allmänna utvecklingen av levnadsstandarden. Mot denna bakgrund anser utskottet det naturligt att IT-frågorna beaktas inom ramen för det utvecklingsbistånd Sverige lämnar.

Stockholm den 23 april 1996

På utrikesutskottets vägnar

Nils T Svensson

I beslutet har deltagit: Nils T Svensson (s), Inger Koch (m), Yvonne Sandberg-Fries (s), Berndt Ekholm (s), Bertil Persson (m), Karl-Göran Biörsmark (fp), Urban Ahlin (s), Eva Zetterberg (v), Carina Hägg (s), Lars Hjertén (m), Bodil Francke Ohlsson (mp), Ingrid Näslund (kds), Agneta Brendt (s), Christina Axelsson (s), Håkan Juholt (s) och Anna Corshammar-Bojerud (c).

Gotab, Stockholm 1996